

LES IX

9.1 Inleiding

In deze les willen wij uw aandacht vragen voor de onvoltooid tegenwoordige toekomstige tijd van het werkwoord εἰμί- ik ben. Zoals gewoonlijk bieden wij u weer voorbeelden met vormen van de o.t.t.t. van εἰμί, ontleend aan het Nieuwe Testament. Aangezien εἰμί een onregelmatig werkwoord is, is het noodzakelijk dat u alle vormen van εἰμί leert herkennen. U kunt die immers niet volgens de algemene regels afleiden.

9.2 Voorbeelden uit het Nieuwe Testament met vormen van de o.t.t.t. van εἰμί

ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι;	Tot wanneer zal Ik met jullie zijn? (Matt. 17: 17)	πότε-wanneer, μεθ' = μετά (zie onder 9.3), ἔσομαι- 1ste p. ev. o.t.t.t. v. εἰμί- ik ben
ἀμήν σοι λέγω·σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ	Voorwaar Ik zeg u: heden zult u met Mij in het paradijs zijn. (Luc. 23: 43)	σήμερον-vandaag, μετ' = μετά (zie onder 9.3), ἔσῃ- 2de p. ev. o.t.t.t. v. εἰμί- ik ben, παραδείσῳ- 3de nv. ev. v. παράδεισος (mnl.)-paradijs, derde hemel
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου	Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. (Matt. 6: 21)	ὅπου-waar, θησαυρός (mnl.)-schat, ἔσται- 3de p. ev. o.t.t.t. v. εἰμί- ik ben, καρδία (vrl.)- hart
καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα	En zo zullen wij altijd met de Heere zijn. Thess. 4: 17)	οὕτως- zo, σὺν- (+ 3de nv.) met, ἐσόμεθα- 1ste p. mv. o.t.t.t. v. εἰμί- (1 ik ben
καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου	... en jullie zullen zonen van de Allerhoogste zijn (Luc. 6: 35)	ἔσεσθε- 2de p. mv. o.t.t.t. v. εἰμί- ik ben, υἱοί- 1ste nv. mv. v. υἱός (mnl.)- zoon, ὑψίστου- 2de nv. ev. v. ὑψίστος- (bijvoeglijk naamwoord) hoogste (hier zelfstandig gebruikt)
διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν	Daarom zullen zij uw rechters zijn. (Matt. 12: 27)	διὰ-vanwege, τοῦτο-dat (vgl.διὰ τί waarom, vanwege wat), κριταί- 1ste nv. mv. v. κριτής (mnl.)- rechter, ἔσονται- 3de p. mv. o.t.t.t. v. εἰμί- ik ben

Wij herhalen nu de vervoeging van de onvoltooid tegenwoordige toekomstige tijd van εἰμί- ik ben.

ἔσομαι	ἐσόμεθα
ἔσῃ	ἔσεσθε
ἔσται	ἔσονται

9.3 Hele werkwoord o.t.t. van εἰμί

Wij willen u nu voorbeelden laten zien van het hele werkwoord van εἰμί van de onvoltooid tegenwoordige tijd (!) als inleiding op de behandeling van het hele werkwoord o.t.t.t.

Het hele werkwoord wordt in het Grieks vaak gebruikt in combinatie met een vierde naamval. Deze vierde naamval geeft het onderwerp van het werkwoord aan. Kijkt u maar naar het volgende voorbeeld.

ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν- zij zeiden dat hij een god was (Hand. 28: 6)

De letterlijke inhoud van hun woorden is αὐτὸς ἔστιν θεός. Wanneer deze zin na de vorm van λέγω wordt weergegeven, gebeurt dit in een constructie van 4de nv. met heel werkwoord: αὐτὸν εἶναι θεόν.

Een ander voorbeeld van hetzelfde verschijnsel:

καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι- het is goed dat wij hier zijn (Matt. 17: 4)

Na de vaste uitdrukking καλὸν ἔστιν komt ook een vierde naamval met een heel werkwoord. De inhoud van hetgeen goed is, is ἡμεῖς ὧδε ἔσμεν. U ziet opnieuw dat het onderwerp (ἡμεῖς) in de vierde naamval komt. De persoonsvorm (ἔσμεν) wordt heel werkwoord.

Er zijn ook voorbeelden van zinnen met een heel werkwoord, waar dit werkwoord betrekking heeft op het onderwerp van de zin. Bijvoorbeeld:

κριτῆς ἐγὼ οὐ βούλομαι εἶναι- rechter wil ik niet zijn (Hand. 18: 15)

Het onderwerp van βούλομαι is ook het onderwerp van εἶναι. Daarom staat het woord κριτῆς ook in de eerste naamval. Stel dat wij willen zeggen: 'ik wil niet dat jij rechter bent'. Wat zou er dan in het Grieks komen te staan? De persoon die iets wil, is niet dezelfde als degene die is. Daarom krijgen wij een vierde naamval met heel werkwoord. Het woord κριτῆς (dat hoort bij het onderwerp van εἶναι) komt dus ook in de vierde naamval. Kijkt u maar: κριτῆν ἐγὼ οὐ βούλομαι σε εἶναι.

Wanneer u dit goed begrijpt, kunt u doorgaan naar 9.4 (Deze constructie heet: 4de naamval met de infinitief ((het hele werkwoord))[in het Latijns: accusativus (van *accusare*=aanklagen) cum infinitivo]).

9.4 Hele werkwoord o.t.t.t. van εἰμί

Daar wij in deze les de o.t.t.t. van εἰμί bestuderen, geven wij u van het gebruik van het hele werkwoord uitvoeriger voorbeelden.

... ἀνάστασιν μέλλειν
ἔσεσθαι δικαίων τε
καὶ ἀδίκων

... dat er een opstanding zal
zijn van zowel rechtvaardigen
als van onrechtvaardigen.
(Hand. 24: 15)

ἀνάστασιν- 4de nv. ev. v. ἀνά-
στασις (vrl.)- opstanding, μέλλειν-
heel werkwoord, laat het werkwoord
waar het bijstaat verwijzen naar de
toekomst, ἔσεσθαι- hele ww. o.t.t.t.
v. εἰμί- ik ben, δικαίων- 2de nv. mv.
mnl. v. δίκαιος- (bijv. nw.)
rechtvaardig, ἀδίκων- 2de nv. mv.
mnl. v. ἄδικος- (bijv. nw.)
onrechtvaardig

...λιμὸν μεγάλην
μέλλειν ἔσεσθαι...

...dat een grote honger
zou zijn... (Hand. 11:
28)

λιμὸν- 4de nv. ev. v. λιμός (vrl.)-
honger, μεγάλην- 4de nv. ev. vrl. v.
μέγας- (bijvoeglijk naamwoord)
groot, ἔσεσθαι- hele werkwoord

9.5 Voorzetsels: invloed van de positie op de schrijfwijze

Wanneer een voorzetsel dat op een klinker eindigt, gevolgd wordt door een woord dat met een klinker begint, valt de slotklinker van het voorzetsel weg. Er wordt een apostrofe geschreven tussen het voorzetsel en het erop volgende woord.

Bijvoorbeeld: ἀπὸ ἐμαυτοῦ > ἀπ' ἐμαυτοῦ

Wanneer het woord dat volgt een spiritus asper op de klinker heeft (dus met een h- klank begint) gebeurt er nog iets anders. Wij illustreren dit aan de hand van het woordje μετά.

μετὰ ἐμοῦ > μετ' ἐμοῦ : de slotklinker van het voorzetsel valt weg

μετὰ ὑμῶν > μεθ' ὑμῶν : de slotklinker van het voorzetsel valt weg en de medeklinker waar het voorzetsel nu op eindigt, wordt geaspireerd: de τ (t) wordt een θ (th). Ook een π (p) kan geaspireerd worden tot φ (ph):

ἀπὸ ὑμῶν > ἀφ' ὑμῶν

9.6 Huiswerk

a) Vertaal de volgende zinnen.

1. ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν.
2. ΤΙΝΑ ΜΕ ΛΕΓΕΤΕ ΕἶΝΑΙ;
3. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
4. καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός.
5. ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας.

εἰς- (+4de nv.) naar, tot, πατέρα- 4de nv. ev. v. πατήρ- vader, τίνα- 4de nv. ev. v. τίς- wie, κλαυθμὸς (mnl.)- gewezen, βρυγμὸς (mnl.)- geknars, ὀδόντων- 2de nv. meervoud van ὀδούς (mnl.)- tand, λαός (mnl.)- volk, θυγατέρας- 4de nv. mv. v. θυγάτηρ (vrl.)- dochter

b) Beantwoord de volgende vragen over de grammatica van bovenstaande zinnen.

1. Zin 1 bestaat uit twee helften met dezelfde structuur. Geef dit aan door de corresponderende woorden naast elkaar te zetten. Let op de naamvallen! Voorbeeld:
ἐγὼ - αὐτός (beiden eerste naamval enkelvoud, beiden onderwerp)
2. Doe hetzelfde voor zin 4 en 5.
3. Welke naamvallen van ἐγὼ ziet u in deze vijf zinnen?
4. Welke naamvallen van αὐτός ziet u in de vijf zinnen?
5. Hoe zit de structuur van zin 2 in elkaar? Hoe heet deze grammaticale constructie?

9.7 Nieuwe woorden

πότε	- wanneer
σήμεραν	- (bijwoord) vandaag
παράδεισος (mnl.)	- paradijs
ὅπου	- (al)waar
θησαυρός (mnl.)	- schat
καρδία (vrl.)	- hart

οὕτως	- zo
σύν	- (+ 3de nv.,) met, bij
ὑψιστος	- (bijvoeglijk naamwoord, wordt zelfstandig gebruikt) hoogste
τοῦτο	- dit
διὰ τοῦτο	- lett.vanwege dit; daarom
κριτής (mnl.)	- rechter
καλόν ἐστιν	- (+ 4de nv. en heel werkwoord) het is goed
ᾧδε	- (bijwoord) hier
ἀνάστασις (vrl.)	- opstanding
μέλλω	- zullen (geeft aan een ander werkwoord toekomstwaarde)
ἀδίκος	- onrechtvaardig
λιμός (vrl.)	- honger (N.B. Dit woord kan ook mannelijk zijn!)
μέγας	- (bijvoeglijk naamwoord) groot
εἰς	- (+4de nv.) naar, tot
πατήρ (mnl.)	- vader
κλαυθμός (mnl.)	- geweend
βρυγμός (mnl.)	- geknars
ὀδούς (mnl.)	- tand
λαός (mnl.)	- volk
θυγάτηρ (vrl.)	- dochter

9.8 De achtergrond van het Nieuwe Testament: Religie binnen het Jodendom II

In deze les besteden wij aandacht aan de Farizeeën (Φαρισαῖοι, lett. afgescheidenen). Zij vormden een min of meer gesloten groep, die zich voornamelijk bekommerde om de ontwikkeling van het Joodse denken. Hierbij namen zij ook mondeling overgeleverde tradities over. De Farizeeën hielden zich aan alle wetten uit het Oude Testament en probeerden zich zo ook te onderscheiden van het gewone volk. In het Nieuwe Testament wordt vaak melding gemaakt van Farizeeën. Zij letten nauwgezet op het doen en laten van Jezus en de discipelen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit hun opmerkingen over het eten met ongewassen handen (Matth. 15: 1, 2, Marc. 7: 1- 5,), het schenden van de sabbatsrust (Matth. 12: 1, 2, Marc. 3: 1, 2, Luc. 14: 1) en het omgaan met tollenaars en zondaren (Luc. 5: 30, Luc. 15: 1- 3). Het negatieve beeld van de Farizeeër dat bij veel mensen leeft, komt met name uit de geschiedenis in Luc. 18: 9- 14: 'de Farizeeër en de tollenaar'. De gedachte van de Farizeeër dat zijn goede gedrag hem verheft boven lieden als de tollenaar wordt in dit gedeelte veroordeeld. Immers, de tollenaar gaat gerechtvaardigd naar huis en de Farizeeër niet. Toch is het belangrijk in het oog te houden dat het streven van de Farizeeën om de Joodse levenswijze uit het Oude Testament vast te houden; erop was gericht het Joodse volk te bewaren als een uitverkoren, een apart gezet volk. Met name in de diaspora is gebleken hoezeer het bewaren van de Joodse traditie heeft bijgedragen aan het voortbestaan van het Joodse volk, ondanks de talrijke vervolgingen. De veroordeling van de Farizeeën is dan ook meestal niet gericht tegen hun gedrag op zich als wel tegen de huichelarij die vaak met dat gedrag gepaard ging. Het zich houden aan veel geboden was een houding geworden die niets meer te maken had met een verlangen God oprecht te dienen.

NOTITIES:

